

АЖІОТАЖ ДОВКОЛА УКРАЇНСЬКОЇ КОМЕДІЇ

Скибицька Юлія Віталіївна,

кандидат філологічних наук, науковий співробітник,

НЦТМ ім. Леся Курбаса, 23-В, вул. Володимирська,

Київ, Україна, 01034

julietkajulietka@gmail.com

ORCID: 0000-0002-0976-3974

Почуття гумору і здатність жартувати, як помітили ще античні філософи, – одні з тих унікальних якостей людини, що відрізняють її від інших створінь Божих. Сміятися над самим собою – ознака душевного здоров'я. Про цілющі властивості сміху відомо давно. Нині є навіть окрема галузь науки – гелотологія, що досліджує вплив сміху на здоров'я людини. Окрім позитивного впливу на м'язи обличчя, легені й серцевий м'яз, сміх сприяє утворенню гормону радості й задоволення – ендорфіну.

Для нас, українців, із нашою багатосотлітньою трагічною історією гумор був одним зі способів не втрачати надію навіть у найбільш скрутні часи; збереглися смішні бувальщини та анекдоти й часів кріпацтва, й епохи червоного терору Сталіна, й періоду після чорнобильської катастрофи. А чого варті кумедні українські народні казки, жартівливі пісні, літературні байки Леоніда Глібова, твори Івана Котляревського, Степана Руданського, Остапа Вишні, Павла Глазового й багатьох інших письменників? Українському гумору в усі часи були притаманні незлостивість, іронічність і легкість.

Сучасні українські драматурги й далі збагачують скарбничку щирого українського гумору своїми новими комедіями. Цікаво, над чим же сміються вони?

Анна Багряна в п'єсі «Боги вмирають від нудьги» – над стосунками між чоловіком і жінкою, які сторонньому спостерігачеві можуть видатися справжнім пеклом або нудотою, а насправді є особливими і єдиноможливими для цих двох людей. Адже *«найважливіше у житті – це не помилитися у виборі своєї половинки»*.

Ярослав Верещак у драмі «Ажіотаж», що дала назву антології, іронізує над меркантильністю й абсурдністю сучасного капіталістичного світу, в якому

уживаються разом творчі люди, закохані юнаки-романтики, жорстокі бандити, провінційні мільйонери. Зрештою, всі персонажі, хай і які різні, відчують щирю симпатію до пари закоханих і допомагають їм поєднатися.

Олександр Мірошниченко у «Сезоні полювання на мисливця» кепкує над хижою натурою людини, основним харчем якої є не м'ясо, а емоції, почуття, а також над журналістами, які регулярно той нехитрий харч людям підкидають. Комічне в п'єсі слугує засобом для підняття серйозних питань: чи зможе людина заради грошей зрадити себе, забути про свої принципи, чи є можливим у нашому цивілізованому світі справжнє полювання на живу людину (хай і не на її тіло, а тільки на душу)?

Сатирична п'єса «Гроші для Йонеско» **Володимира Даниленка** викриває розважальність сучасного українського театру, який надійно застряг у побутовості. На жаль, комедія ця, хоч і викликає сміх, але виявляється доволі сумною – адже її персонажі живуть у світі, у якому «душа коштує дешевше, ніж кутній зуб», де високі мрії творчої особистості можуть збутися тільки ціною аж надто жорстоких засобів (продаж внутрішніх органів, нелегальна торгівля лісом, продаж тіла власної дружини), де продажними є міліція й чиновники, а деякі людські створіння мало чим відрізняються від тварин.

Тетяна Іващенко у драматичному творі «Спалюємо сміття» по-доброму сміється над різними, іноді кардинально протилежними уявленнями людей про щастя, а також над різними методиками психологічної допомоги людям. Зрештою, кожен персонаж уявляє собі свій власний щасливий фінал, що спричиняє незрозуміння з боку інших. А от у п'єсі «Зумій за хвіст спіймати бісенятко» авторка змальовує нелогічну жіночу природу, мінливий, часто примхливий характер жінки, а також романтичне захоплення й сексуальний потяг, які народжуються в чоловіка одночасно. У творі не обходиться й без соціальної сатири: яскраво показана сумна реальність і безперспективність життя медсестри в Україні з огляду на її мізерну заробітну платню.

Юлія Максименко в комедії «Бог явився мені в образі Жовтого зайця» зайвий раз доводить, що сміятися можна й над серйозними речами, як от: подружня зрада, звільнення з роботи, несправедливе начальство, корумповані судді, цілющий вплив мистецтва на людину. Показовим є один сатиричний епізод п'єси, у якому безхатько починає жаліти молоду дівчину, коли вона говорить, що є акторкою в драматичному театрі.

Комедія «Територія Б» **Олега Миколайчука-Низовця** є такою собі на-смійшкою над приймаками, себто чоловіками, які живуть у приймах у родині

дружини. Проблеми сильного чоловічого начала, безперспективність наукової праці в нашій країні, меркантильність сучасного жіноцтва обігрується автором у комічній манері. Це комедія ситуацій, із химерними снами персонажів, розіграшами й парі, в якому людська доля прирівнюється до ящика французького шампанського.

Виявляється, жартувати можна й на історичну тематику, як це робить драматург у іншій своїй п'єсі «Театр Скарбека». Мальовниче історичне тло міста Лева часів Австро-Угорського панування слугує для змалювання і висміювання вад людського суспільства, які присутні й донині: корупції, розкрадання коштів, афер, брудних політичних інтриг, діяльності таємних агентів. Автор відверто кепкує з імперської завойовницької політики Росії, ідеї «рускаго міра», яка була неприйнятною для українця-патріота ні тоді, ні є прийнятною і нині.

Неда Неждана в трагіфарсі «Самогубство самоти» висміює тотальну фальшивість, несправжність нашого сучасного світу, де людина є страшенно самотньою і пригнобленою, де знайти справжні щирі почуття стає майже неможливим (а може, і зовсім неможливим, з огляду на відкритий фінал п'єси). Ігрова п'єса Неди Нежданої «Угода з ангелом», у якій застосовано прийом повернення в часі – проживання персонажем однієї й тієї ж ситуації кілька разів по-різному, піднімає серйозні теми: подружньої зради, відмови від власних ідеалів заради матеріальної стабільності, місце обману в стосунках між чоловіком і жінкою.

Надія Симчич у комедії «Країна Зеро» цілком у традиції гоголівського «Ревізора» бере на кпини нинішню українську систему освіти. Її порівняння з однією з найбільш успішних у світі освітніх систем, а саме фінської, свідчить явно не на користь нашої школи. Драматургиня викриває такі проблеми нашої шкільної освіти, як: злиденна матеріальна база (особливо у маленьких містечках і селах), корупція серед чиновників освіти, нестача кадрів, недоліки освітньої програми, суто формальне ставлення більшості вчителів до своєї праці, недосконала система виділення грантових коштів та інше.

Комічне і трагічне – завжди поруч. Без сумніву, поява такої цікавої антології викличе ажіотаж у читачів, режисерів і глядачів, одначе їм не вдасться просто щиро посміятися над цими комедіями. Усе-таки доведеться замислитися над багатьма недоліками людської природи, вадами сучасного суспільства і пригадати трагічні сторінки української історії.

ФОКУС: БІЛОРУСЬ

